

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

26 mei 2003

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Johan Malcorps, Patrick Lachaert, Jacky Maes en Jos Bex –
betreffende het gebruik van milieubeleidsovereenkomsten in het Vlaamse afvalbeleid**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heer Jacques Devolder**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs,
Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de
heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde,
de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever,
de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht,
de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Pieter Huybrechts, Jan
Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

1550 (2002-2003)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening besprak op 8 en 15 mei 2003 het voorstel van resolutie van de heren Johan Malcorps, Patrick Lachaert, Jacky Maes en Jos Bex betreffende het gebruik van milieubeleidsovereenkomsten in het Vlaamse afvalbeleid.

1. TOELICHTING

Het voorstel van resolutie wordt toegelicht door de heer Johan Malcorps. De spreker verwijst naar de hoorzitting van 24 september 2002 en de gedachtewisseling van 3 oktober 2002 over de evaluatie van het instrument milieubeleidsovereenkomst (MBO) en de uitvoering van milieubeleidsovereenkomsten in 2001 (*Parl. St. VI. Parl. 2002-2003, nr. 1444/1*). De evaluatie van de MBO's lag aan de basis van het voorstel van resolutie. Uit de evaluatie bleek immers dat het aangewezen zou zijn duidelijkere richtlijnen te hebben over hoe om te gaan met milieubeleidsovereenkomsten.

In het voorstel van resolutie zijn een aantal conclusies uit de evaluatie opgenomen :

- Milieubeleidsovereenkomsten zijn als instrument in het Vlaamse afvalbeleid wenselijk, maar ze moeten wel aan een aantal voorwaarden voldoen :
 - a) ze moeten een concrete vertaling bieden van het preventieprincipe, het principe 'de vervuiler betaalt' en van de aanvaardingsplicht voor de producenten, zoals opgenomen in het Afvalstoffendecreet. Deze uitgangspunten lijken evident, maar in de praktijk blijkt toch het gevaar te bestaan dat een MBO misbruikt zou kunnen worden om onder de wettelijke bepalingen uit te komen en voor een gedeelte af te wijken van het principe 'de vervuiler betaalt'. De spreker denkt daarbij onder meer aan de milieubeleidsovereenkomst Papier. De vraag is immers of het opleggen van een aantal advertenties in de kranten een voldoende invulling is van het principe 'de vervuiler betaalt' en de terugneplicht ;
 - b) ze moeten een verdere invulling betekenen van de normen opgenomen in het VLAREA (Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en afvalbeheer) of de bedoeling hebben daarop te anticiperen binnen de marges aan-

gegeven in het decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsovereenkomsten ;

- c) ze mogen in geen geval de bestaande normering versoepelen of uithollen, maar ze kunnen ambitieuzer zijn dan de bestaande regelgeving, nieuwe afsprakenkaders toetsen of op nieuwe regelgeving anticiperen ;
 - d) de milieubeleidsovereenkomsten moeten kaderen binnen een ruimer sectoraal uitvoeringsplan.
- Alleen binnen het geschetste kader en vanuit de principes van proportionaliteit en subsidiariteit kunnen MBO's bijdragen tot het vermijden van overmatige of al te gedetailleerde regelgeving. Milieubeleidsovereenkomsten zijn flexibele instrumenten om tot afspraken te komen en kunnen verder gaan dan wat in regelgeving is voorzien, maar zouden volgens de heer Malcorps minstens de decretale bepalingen moeten bevatten.
 - Milieubeleidsovereenkomsten moeten concrete resultaatsverbintenissen koppelen aan vooropgestelde meetbare en tijdsgebonden doelstellingen.
 - Milieubeleidsovereenkomsten moeten steeds precieze bepalingen bevatten inzake looptijd en eventuele opzegbaarheid van de overeenkomst, inzake onafhankelijke controle, evaluatie, rapportering en sancties. Resultaten inzake voorkoming, effectief gerealiseerde inzameling, hergebruik of recyclage van producten of materialen moeten kunnen worden voorgelegd. Op dat gebied zijn er immers vaak een aantal mankementen en onvolledigheden in de overeenkomsten, in die zin dat het voor sommige MBO's niet zeker is of de naleving ervan controleerbaar is en of er objectieve doelstellingen vastgelegd zijn. Er is soms ook onduidelijkheid over de looptijd. Het creëren van groepen van zogenaamde 'free riders' (bedrijven die geen lid zijn van één van de overkoepelende organisaties die de overeenkomst ondertekenden en dus ook niet gebonden zijn door de overeenkomst) moet in de mate van het mogelijke vermeden worden. Een groot deel van de industrie stapt weliswaar te goeder trouw in een MBO, maar daarnaast blijven er vaak bedrijven actief die niet participeren en die niet of nauwelijks gesanctioneerd kunnen worden.
 - MBO's mogen geen lasten afwentelen op de lokale besturen. De taken van de diverse partners

van de overeenkomst moeten duidelijk afgelijnd worden en mogen geen verschuiving van lasten of kosten naar derden inhouden. Dit is volgens de heer Malcorps een heikel punt in een aantal lopende overeenkomsten, bijvoorbeeld inzake oud papier en wit- en bruingoed (afgedankte elektrische en elektronische apparaten).

- Er moet een strikte voortgangsbewaking en controle van de uitvoering van de MBO's gebeuren door de administratie en een volledige en tijdige doorstroming van informatie naar het Vlaams Parlement. Het Parlement moet de mogelijkheid behouden om MBO's binnen afgesproken termijnen te (her)evalueren en een afweging te maken van alternatieve instrumenten. Van een aantal MBO's werd de uitvoering reeds besproken in het Vlaams Parlement, maar de commissieleden bleken volgens de heer Malcorps toch over onvoldoende informatie te beschikken. Ook de administratie moest erkennen dat ze soms te weinig informatie kreeg van de partners in een MBO.
- Er moet vooraf met het Vlaams Parlement worden overlegd over de beslissing om een MBO voor bepaalde afvalstromen op te stellen. Daarbij moeten de beoogde partners worden meegedeeld, samen met de argumentatie waarom specifiek voor deze stromen voor het instrument van de MBO werd gekozen. Een raadpleging van de MiNa-Raad en de SERV is noodzakelijk vooraleer men zich verregaand verbindt in de onderhandelingen met de sectoren.
- Als de drie gewesten erbij betrokken zijn, is het volgens de heer Malcorps zeer belangrijk om voorafgaandelijk van gedachte te kunnen wisselen en niet voor voldongen feiten geplaatst te worden. In het kader van de intergewestelijke samenwerking moet worden gezocht naar een aangepast parlementair overlegkader om het democratisch deficit in de besluitvorming over intergewestelijke samenwerkingsakkoorden inzake MBO's te vermijden. De commissies voor leefmilieu van de drie gewesten zouden daartoe moeten kunnen samenwerken.
- Op dezelfde wijze moet de afstemming met federale bevoegdheden (bijvoorbeeld inzake productnormering) doorzichtiger en democratischer worden gemaakt.
- De mogelijkheid moet blijven bestaan om als Vlaams Gewest vooruit te lopen op samenwerkingsakkoorden met de andere gewesten of om, indien nodig, met de sectoren afspraken te

maken inzake productnormen of preventie (federale bevoegdheden). Preventie is immers zeer belangrijk in het kader van het afvalbeleid.

2. BESPREKING

Minister *Vera Dua* kan zich vinden in de aanbevelingen in het voorstel van resolutie. De minister wijst erop dat het sluiten van een overeenkomst van alle betrokken partijen steeds een zekere bereidwilligheid vraagt. De 'stok achter de deur' is de aanvaardingsplicht, waardoor de sectoren meestal wel bereid zijn aan een MBO mee te werken. De ervaring leert niettemin dat vaak zeer moeilijke onderhandelingen met de betrokken bedrijfssectoren en met de andere gewesten moeten worden gevoerd. Het Vlaamse Gewest neemt in vele onderhandelingen het voortouw, en poogt daarbij de andere gewesten mee over de streep te trekken. Het afsluiten van dezelfde overeenkomst in de drie gewesten is een ingewikkelde aangelegenheid. Dit heeft tot gevolg dat de onderhandelingen voor bepaalde MBO's zeer lang aanslepen. De onderhandelingen over een milieubeleidsovereenkomst Afvalolie slepen bijvoorbeeld aan sinds het begin van deze legislatuur, omdat zowel de sector als de andere gewesten niet op dezelfde golfengete zitten.

In het afvalbeleid is de afstemming met de federale overheid (aanbevelingen 9 en 10 van het voorstel van resolutie) volgens de minister zeer belangrijk. Momenteel wordt er een federaal richtplan productbeleid opgesteld (Federaal Richtplan in hoofdlijnen inzake Productbeleid en Milieu). Het is positief dat de gewesten erbij betrokken worden. De input van het Vlaamse Gewest kan belangrijk zijn omdat via productbeleid ook aan afvalpreventie kan worden gedaan. De heer *Johan Malcorps* merkt op dat het federaal richtplan echter een onduidelijk statuut heeft.

De heer *Jef Van Looy* vraagt met betrekking tot aanbeveling 10 of het wel zinvol is om in Vlaanderen verder te gaan dan wat federaal wordt vastgelegd, door bijvoorbeeld productnormen af te spreken met de betrokken sectoren, die verder gaan dan de federale normen.

De heer *Johan Malcorps* antwoordt dat de in de MBO gemaakte afspraken niet verder hoeven te gaan dan de federale normen. De heer *Van Looy* vraagt wat dan in de laatste aanbeveling wordt bedoeld met "vooruitlopen". De heer *Malcorps* antwoordt dat de uitwerking van het federaal richtplan productbeleid, dat in het kader van de Europese regelgeving wordt opgesteld, maar traag vor-

dert. Met vooruitlopen wordt bedoeld dat het Vlaamse Gewest al uitvoering kan geven aan de Europese normen of afspraken dienaangaande. Zo is er op Europees niveau ondertussen bijvoorbeeld beslist dat de normering inzake afvalhout in bepaalde gevallen strenger zal worden gemaakt. In Vlaanderen kan daar reeds rekening mee worden gehouden bij het maken van afspraken met de betrokken sectoren.

De heer *Jos Bex* meent dat de aanbeveling ook zo moet begrepen worden dat het mogelijk is om in Vlaanderen een overeenkomst te sluiten, ook wanneer de onderhandelingen in de andere gewesten nog niet afgerond zijn. De MBO moet dan desnoods achteraf aangepast worden aan wat is overeengekomen met de andere gewesten. De inhoud hoeft dus niet noodzakelijk verder te gaan, maar er moet niet worden gewacht op het sluiten van overeenkomsten in de andere gewesten om in Vlaanderen de overeenkomst reeds te laten starten.

Mevrouw *Marleen Van den Eynde* meent dat de aanvaardingsplicht niet wordt uitgevoerd zoals decretaal omschreven, wat volgens het lid bevestigd werd door OVAM tijdens de hoorzitting op 24 september 2002 (*Parl. St. VI. Parl. 2002-2003, nr. 1444/1*). Daarom wil het commissielid vernemen of het voorstel van resolutie bedoeld is om de aanvaardingsplicht toch te laten toepassen zoals decretaal vastgelegd.

De heer *Geert Deroover*, adjunct van de directeur bij OVAM, antwoordt namens de *minister* dat artikel 10 van het Afvalstoffendecreet niet uitsluit dat de concrete invulling van de aanvaardingsplicht via MBO's wordt afgesproken met de betrokken sector. Er wordt steeds gepoogd om samen met de sector de doelstellingen uit VLAREA op realistische wijze te bereiken. Vaak is het omwille van praktische redenen niet mogelijk om artikel 10 strikt toe te passen. De producenten blijven wel verantwoordelijk voor de uitvoering, eventueel via andere inzamelorganismen, en in samenspraak met gemeenten. De modaliteiten worden dan overeengekomen in een MBO met de betrokken federatie en de Vlaamse regering.

De heer *Johan Malcorps* verwijst naar de eerste aanbeveling in het voorstel van resolutie, namelijk dat de milieubeleidsovereenkomsten een concrete vertaling moeten bieden aan het principe 'de vervuiler betaalt'. Het is en blijft de bedoeling om via een MBO het milieubeleid uit te voeren en te anticiperen op verdergaande regelgeving, maar nooit om de bestaande regelgeving te versoepelen. Zo kan men zich volgens het lid afvragen of de finan-

ciële bijdrage door middel van advertentieruimte, die in het kader van de MBO Papier werd overeengekomen, wel te rijmen valt met de aanvaardingsplicht.

De spreker wijst op het belang van de vijfde aanbeveling, die stelt dat de MBO's geen lasten mogen afwentelen op de lokale besturen. Dat is eveneens een bekommernis van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Vaak worden kosten afgewenteld op de gemeente, wat strijdig is met het principe 'de vervuiler betaalt'. Dat principe houdt in dat diegene die verantwoordelijk is voor het afval, het moet terugnemen en de kosten ervan moet dragen.

3. STEMMING

Het voorstel van resolutie wordt aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Jacques DEVOLDER

Jacques TIMMERMANS